

KOŃCZYĆ SIĘ (77) *vb impf*

się (50), się (24), si(ę) (3).

-ń- (67), -n- (7).

-o- (19), -ó- (4); -o- : -ó- *GrzepGeom* (1 : 4).

inf kończyć się (12) [cf też KOŃCZYĆ *inf*]. ♦ *praes* 3 sg kończy się (33) [cf też KOŃCZYĆ *impers praes*]. ♦ 3 pl kończą się (12). ♦ *praet* 3 sg *n* kończyło się (1). ♦ 3 pl *subst* kończyły się (5). ♦ *fut* 3 sg *m* kończyć się będzie (1) *CzechEp*, będzie się kończył (1) *GrzepGeom*. *f* kończyć się będzie (1). *n* kończyć się będzie (1). ♦ 3 pl *subst* będą się kończyć (1). ♦ *imp* 3 sg niech się kończy (1). ♦ *con* 3 sg *f* by się kończyła (2). *n* by się kończyło (2). ♦ 3 pl *m pers* by się kończyli (1). *subst* by się kończyły (1). ♦ *part praes act* kończąc się (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w. s.v. kończyć.

1. O czasie (35) :

A. O trwaniu (25) :

a. Być doprowadzanym, zmierzać do końca (16) :

α. Realizować się [w czym] (1) : á moc Duchá Bożego włábości fię cieľefney pokázuie y kończy *SkarŻyw* 196.

β. Trwać, być kontynuowanym (15) : *GrabowSet* Dv; Séym wálny we dwu lat, á do ízfci niedziel fie konczy. *SarnStat* 29; [sądy] kończyć fie máią dokąd fie nie fkończą. *SarnStat* 858, 858, 871; Dla poborow fámych przyzywano poíłow od ízláchty z powiátow/ z ktoremi zá trzy ábo cztery dni feymy fię kończyły. *SkarKazSej* 693b.

W *przeciwstawieniach*: »zacząć się (*a. zaczynać się, a. [być] zaczęty*) ... kończyć się« (6): *CzechRozm* 21; *CzechEp* 157, 168 [2 r.] Wízákóz Aktcię przed śmiercią Królá Iego M. Zygmuntá Auguftá w téy mierze právem zácztę/ máią fie kończyć tym právem/ którym fie zácztę. *SarnStat* 1154, 1150.

Zwroty: »kończyć się (aż) do dnia ostatecznego (*a. sądnego*)« (2): Pan Chriřtus przez wefele fynowi od oycá ípráwione/ nie rozumie żadne⁸⁰ wćielenia: áni vczy o rzeczy iuż przeířley y fkończoney: ktoraby iuż w wćieleniu muíiáľá byľá mieć koniec: ále mowi ktora fię zácztynáľá/ á teraz fię kończy y kończy do dnia ofáttecznego będzie *CzechEp* 168, 157.

»do końca się kończyć« (2): *CzechEp* 168; Wízyftkié ípráwy wáfzéry kró: M. iáki powód zprzodku pewny miéwáľy/ ták y dokońcá pewnémi fie kończyły gránicámi *OrzJan* 93.

b. *Dobiegać kresu, być niedaleko końca* (9) : Ruit dies, Dzień fie kończy. *Mącz* 361c; boć fię złych iuż kończą zľoíci/ á prawda fię Páńfka mnoży. *ArtKanc* N20v; *GostGosp* 158; *GórńTroas* 73.

kończyć się czym (3): *GórńDworz* O3; *CzechEp* 232; Poćiechy y roľkoľzy swiátá y ciáľá tego: boleíciá fię kończą *SkarKaz* 637b.

W *przeciwstawieniu*: »zaczynać się ... kończyć się« (1): Ale tákíe ípráwy/ íř też poípoliće dla rzeczy fię žiemfkich/ doczeľfnych/ y przemiennych/ y od ludźi też cieľefnych/ á pogan wićezy niř Chriřtyan zácztynáią: przetoř fię też tákże wedle ciáľá právie po pogáńfku kończą. *CzechEp* 4.

α. *Znajdować śmierć lub zabijać się nawzajem* [czym] (1) : Gdzie byli dwá krolowie/ ktorzyby ľobie wiáry dotrzymáľi/ á krwiá fię nie kończyľi? *SkarKazSej* 690b.

B. Osiągać moment końcowy, charakteryzować się czymś w swej końcowej partii (10) :

kończyć się czym (2): *KuczbKat* 55; gdy się o to starała/ aby się przyznała nieszczęśliwą śmiercią kończyła *SkarKaz* 381a. [Cf też **KOŃCZYĆ I.1.A.bb.β. KłosAlg Fv**].

W przeciwstawieniu: »kończyć się ... zaczynać się, mieć początek« (2): Bo iako od wcielenia Pańskiego/ wszystkie tajemnice y sprawy Wiary nieszczęśliwy początek mają: tak też pielgrzymowanie jego kończy się Wniebowstąpieniem. *KuczbKat* 55; Aczkolwiek to prawda iest/ iż się już tu kończy [!] ta rzecz/ a potem się nowa zaczyna. *CzechRozm* 236. [Cf też **KOŃCZYĆ I.1.A.bb.β. KłosAlg Fv**].

a. Rozstrzygać się, być postanawianym (7) : *Diar* 28, 78; Czyli niechciecie aby się kiedy rzecz wątpliwa kończyły w Kościele *WujJud* 28.

kończyć się aliqua re (1): tedy pierwsi mają być Rewizorowie z Séymu wyłani/ a potem za ich doświadczną sprawą y opisaniami pożytków przyległości r. na Séymie Wálnym *omnium ordinum confensu* kończyć się mają. *SarnStat* 90.

Zwrot: »kończyć się prawem [= zgodnie z prawem, według prawa]« (2): *ZawJeft* 13; Bo nie mogłyby się nigdy prze y swary kończyć łamym piętym prawem/ ieliby do nich śędzia przyśadzony nie był. *SkarKazSej* 697b.

Szereg: »kończyć się a sprawować« (1): napomina JKM, abyście o tym, co pilniejszego jest, o obronie pierwszej mówili i stanowili, a potem i o innych, które się jedno kolwiek tu kończyć mogą a sprawować, obronę pierwszej postanowiwszy *Diar* 24.

2. O przestrzeni (39) : *Inspico*, Na Xtałt kłóła się kończyć. *Mącz* 408a.

kończyć się z czym (1): hydacz szciana granyczkiem hynaczey pathokiem [!] prosthem tribem aż do Granycze krolewskiej znamy [!] gdzie się kończy hymeny vasche zimnyem thich tho dambrowskich *ZapWar* 1542 nr 2504.

kończyć się gdzie [w tym: u czego (6), „gdzie” (5), na czym (3), w co (2), w czym (2), do czego (1), pod czym (1), za czym (1)] (21): poczawsy oth granycze kthora shya konczy za gayem *ZapWar* 1522 nr 2287, 1542 nr 2504; *HistAl* L3v; A granica ta przyjdzie aż ku Iordanu/ kończąc się aż v morza słonego [Et descendet terminus ad Iarden et erunt exitus eius mare salis]. *BibRadz Num* 34/12, *Num* 34/8, *Ios* 19/14, 22, 29, 33; kończy się ta kraina aż do granic Tatarskich *BielKron* 434, 284; przyłóż na kthorą rękę chęć/ pod kółkę/ gdzie się dłón kończy *SienLek* 140; *Linea* prosta iest/ która od Punkta/ od którego się poczyną / idzie równo do drugiego Punkta/ w który się kończy *GrzepGeom* Cv; *Diameter* iest *Linea* prosta/ która przez pośrodek ich idzie/ j kończy się na obie strony w kąciach naprzeciw sobie leżących *GrzepGeom* D3v, C2, O3; *KwiatOpis* A4; *SarnStat* 1071, 1264; *SkarKazSej* 663b. Cf *Fraza*.

kończyć się czym (5): Ziemia Cham y Tatarow Zawolskich, od wschodu słonca kończy się morzem Chwalenkiem *MiechGlab* 24, 24, 78; *GrzepGeom* D4. Cf *Zwrot*.

W przeciwstawieniach: »począć się (a. początek brać) ... kończyć się« (3): Tam gdzie się v gor kończy Allacia/ tam się poczyną Wązgoia *BielKron* 284; *GrzepGeom* Cv; *KwiatOpis* A4.

W charakterystycznych połączeniach: *kończyć się morzem* (2), *rzeką*; *kończyć się od południa, od północy* (na północy) (2), *od wschodu (słońca)* (2); *granice kończą(-y) się* (6), *kraina*.

Fraza: »końce się kończą [gdzie]« (1): Dwa podstówki pod jedną tablicą kładziono/ na obudwu rogu (iednego Forftu) ták gdzie końce fugowania fie z chodzili y kończyły [*incastraturae laterum in angulis terminantur*]. *Leop Ex* 36/24.

Zwrot: »kończyć się końcem [czego]« (1): Kończy fie Gottia od pułnocy końcem Sweciey *BielKron* 293v.

a. *O tekście pisanym lub mówionym; finire Mqcz* (8) : Ale iż fie przedłuża to náfze Kazanie/ Niech fie tu końcy ípraw mych prawdziwe wyznánie. *Prot B2; CzechEp* 165; A tu fie kończą ártykuły z Przywileiá Księstwá Mázoweckiego o pokoju Brzéftńkim wzięté. *SarnStat* 1115.

W przeciwstawieniach: »poczynąć się ... kończyć się« (2): máż też ná brzegu położono/ kędy fie która Ewángelia ábo Lekcyá z liftu Apoftolńkiego/ ná którą niedzielę/ ábo ná które święto poczyná/ y rączkę gdzie fie kończy. *WujNT przedm* 25; *SarnStat* 544.

Fraza: »(tu) kończą się księgi« = (*hic*) *liber explicit a. finit Mqcz* (3): A thu fie kończą wtore kłięgi Moizéfzowe/ ktore zowá Exodus/ po żydowńku Heleńzmot. *BielKron* 35v, 39; *Mqcz* [305]b.

b. *O wygłosie, końcówce gramatycznej, ostatniej sylabie wyrazu* (4) : Homoeoteuton, Gdy fie wiele słów yednáko kończy. *Mqcz* 157c, 157c.

kończyć się na co (1): Bo ná którą fyllábę kończy fie imie twe/ Od tegoć on Lizyde/ pewnie záchyna íwe. *PaxLiz* C2v.

kończyć się w co (1): Y Romiitth Żydowńkie [imię] nie może fie kończyć w literę Thau/ gdyż íeſt *maſculinum* á nie *foemininum* *WujNT* 870.

3. *W przeciwstawieniu*: »początek brać ... kończyć się [w czym]« = *ogarniać całość elementów* (1) : Bowiem trąd pochodzi z zkażenia krwie w kaźdim członku, á początek bierze we krwi, kończąc fie w członkach. *GlabGad* C7v.

4. *Mieć cel* (2) :

kończyć się czym (1): Ewángelia wŕzyftká Kroleſtwem ſie niebieſkim kończy: y dla niego bywa kazána. *KuczbKat* 385 *marg*.

kończyć się w czym (1): TAKie íeſt Kroleſtwo niebieſkie/ o ktore w tey wtorey Proſbie żádamy/ iż ſie do niego ſciąga/ y w nim ſię kończy wŕzyftko Ewángeliey ſwiętey kazánie. *KuczbKat* 385.

Formacje współrdzenne cf KONAĆ.

Cf KOŃCZĄCY SIĘ, KOŃCZENIE

RS